

Wymagania edukacyjne - przyroda - klasa IV

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń:						
1.Co to jest przyroda?	1. Przyrodażywiona i nieożywiona	- wymienia dwa elementy przyrody nieożywionej; - wymienia dwa elementy przyrody ożywionej - wymienia co najmniej dwie czynności życiowe organizmów i potrafi je scharakteryzować	- wyjaśnia znaczenie pojęcia przyroda ; - wymienia co najmniej trzy składniki przyrody ożywionej i nieożywionej - wymienia wszystkie czynności życiowe organizmów i potrafi scharakteryzować co najmniej 3 - podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka	- wymienia i wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka - wymienia i charakteryzuje czynności życiowe organizmów	- podaje przykłady powiązań przyrody nieożywionej z przyrodążywioną - klasyfikuje wskazane elementy na: ożywione składniki przyrody, nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka	- wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na jej pozostałe elementy - określa zależności między składnikami środowiska przyrodniczego i antropogenicznego
Dział I.	Sposoby poznawania przyrody					
1.Czy wiesz , jak się zachować na lekcjach przyrody?	2.Bezpieczeństwo podczas obserwacji i doświadczeń	- wymienia podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące na lekcjach przyrody - wymienia najważniejsze punkty regulaminu pracowni	- omawia zasady bezpieczeństwa podczas wyjść w teren - wyjaśnia dlaczego nie należy zbliżać się do dzikich zwierząt oraz nie dotykać nieznanych roślin	- omawia zasady zachowania się podczas wichury i burzy - tłumaczy zasady bezpieczeństwa podczas szkolnych doświadczeń	wskazuje sytuacje, w których dzikie zwierzęta mogą być agresywne	- tworzy własny regulamin pracowni na podstawie poznanych zasad bezpieczeństwa - sprawdza prognozę pogody i przewiduje niebezpieczeństwo związane z wiatrem czy burzą

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
2. Z jakich źródeł wiedzy o przyrodzie korzystasz?	3. Źródła wiedzy o przyrodzie.	- wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata - wymienia co najmniej 3 źródła wiedzy o przyrodzie - podaje dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom	- omawia na przykładach rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata - wymienia źródła informacji o przyrodzie	- wymienia narządy zmysłów - wymienia źródła wiedzy o przyrodzie, umie wskazać, gdzie ich szukać	wyjaśnia funkcje narządów zmysłów w poznawaniu przyrody	samodzielnie wyszukuje źródła wiedzy o przyrodzie, korzystając ze źródeł internetowych
3. Jakie przyrządy służą do poznawania przyrody?	4. Przyrządy badaczy przyrody.	- podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie - przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki	- przyporządkowuje przyrząd służący do prowadzenia obserwacji do obserwowanego obiektu - z pomocą nauczyciela wykonuje szkic obiektu widzianego przez lupę - z pomocą nauczyciela wykonuje pomiary przy użyciu prostych przyrządów - z pomocą nauczyciela wykonuje dokumentację	- planuje miejsca dwóch/trzech obserwacji - proponuje przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu	- planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie - uzasadnia celowość zaplanowanej obserwacji	przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin
4. Jak możesz poznawać swoje otoczenie?	5. Sposoby poznawania przyrody – obserwacja i doświadczenie	- wyjaśnia, czym jest obserwacja i doświadczenie - podaje różnice między obserwacją a doświadczeniem	z pomocą nauczyciela planuje, przeprowadza i dokumentuje proste doświadczenie	- wymienia etapy doświadczenia - planuje, przeprowadza i dokumentuje proste doświadczenie	samodzielnie planuje obserwację i doświadczenie	analizuje i planuje oraz dokumentuje przebieg obserwacji i doświadczenia
Podsumowanie działu 1	6. Podsumowanie działu I – Sposoby poznawania przyrody 6. Jestem już badaczem! – podsumowanie działu I 7. Sprawdzian z działu I					

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział II. Bezpieczeństwo w twoim otoczeniu						
		Uczeń:				
1. Z czego zbudowany jest otaczający nas świat?	8. Świat substancji i ich właściwości	• wyjaśnia, czym jest substancja • wymienia 3 właściwości substancji • wymienia stany skupienia substancji na przykładzie wody • wskazuje piktogram ostrzegawczy	• wymienia 3 stany skupienia wody • odróżnia stany skupienia • wyjaśnia, czym jest piktogram ostrzegawczy i wskazuje go	• podaje przykłady przedmiotów wykonanych z substancji kruchych, sprężystych, plastycznych • podaje przykłady piktogramów ostrzegawczych i wskazuje, gdzie się je umieszcza	• wyjaśnia, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość • podaje znaczenie piktogramów znajdujących się na produktach z najbliższego otoczenia	• samodzielnie przypisuje nieznaną substancję do grupy kruchych, sprężystych, plastycznych • podaje przykłady przedmiotów kruchych, plastycznych, sprężystych inne niż w podręczniku i uzasadnia ich zastosowanie w codziennym życiu
2. Jakie niebezpieczeństwa możesz napotkać w swoim otoczeniu?	9. Niebezpieczeństwa w moim otoczeniu	• wymienia zagrożenia czyhające w domu • wskazuje na etykiecie miejsce, gdzie można znaleźć informacje o substancjach niebezpiecznych, • informuje, że nie wolno zrywać nieznanych roślin i grzybów • informuje, że nie wolno podchodzić do dzikich zwierząt	• wskazuje na fotografiach rośliny trujące • wskazuje na fotografiach zwierzęta niebezpieczne • rozpoznaje na etykietach oznaczenia substancji szkodliwych dla zdrowia • rozróżnia substancje drażniące, łatwopalne, toksyczne i żrące	• wskazuje na fotografiach i podaje nazwy zwierząt niebezpiecznych • wskazuje na fotografiach i podaje nazwy roślin trujących • wskazuje i nazywa substancje żrące, drażniące, łatwopalne i toksyczne	• rozróżnia owady jadowite • odszukuje i wyjaśnia znaczenie oznaczeń substancji szkodliwych na opakowaniach • wskazuje rośliny i zwierzęta niebezpieczne w swoim otoczeniu	• wyjaśnia, jakie konsekwencje niesie ze sobą kontakt z substancjami niebezpiecznymi

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
3. Jak postępować, gdy zdarzy się wypadek?	10. Postępowanie w razie wypadków	• podaje numer alarmowy • wyjaśnia do czego służy apteczka • odróżnia oparzenie od odmrożenia • podaje przeznaczenie podstawowych środków opatrunkowych	• z pomocą nauczyciela bandażuje rękę • podaje zasady postępowania w przypadku oparzeń • rozróżnia ugryzienie od ukąszenia • podaje jak postępować po kontakcie z owadami czy roślinami trującymi	• z niewielką pomocą nauczyciela bandażuje rękę • przedstawia podstawowe zasady opatrywania uszkodzeń skóry • omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w wypadku ugryzienia, użądlenia, ukąszenia	• stosuje zasady udzielania pierwszej pomocy w wypadku ugryzienia, użądlenia, spożycia roślin trujących lub kontaktu z nimi	• samodzielnie bandażuje rękę
4. Jak wypoczywać bezpiecznie?	11. Bezpieczny wypoczynek	• wskazuje różnicę między aktywnym a biernym wypoczynkiem • wymienia podstawowe zasady bezpieczeństwa związane z wypoczynkiem	• proponuje po jednym przykładzie wypoczynku biernego i aktywnego latem i zimą • podaje co najmniej 2 zasady bezpieczeństwa związane z aktywnym wypoczynkiem	• proponuje rodzaje wypoczynku aktywnego i biernego • podaje zasady bezpieczeństwa związane z aktywnym i biernym wypoczynkiem	• stosuje zasady bezpieczeństwa związane z różnymi aktywnościami	• samodzielnie planuje aktywności na świeżym powietrzu podczas różnych pór roku
Podsumowanie działu II	12.Podsumowanie działu II – Bezpieczeństwo w twoim otoczeniu 12. Już wiem, jak być bezpiecznym! – podsumowanie działu II 13. Sprawdzian z działu II					
Dział III. Twoje ciało – budowa i działanie						
		Uczeń:				
1. Czy twoje ciało przypomina dom?	14. Jakie układy narządów budują twoje ciało?	• wymienia co najmniej 3 układy budujące ciało człowieka, • rozpoznaje na planszy układy budujące organizm, • omawia zasady dbałości o ciało	• wymienia wszystkie układy budujące ciało człowieka i przedstawia ich funkcje, • wymienia narządy zmysłów	• wymienia funkcje układów i narządów zmysłu	• wskazuje samodzielnie na planszy i na modelu wszystkie układy budujące ciało człowieka • wskazuje narządy zmysłów	• wymienia najważniejsze narządy w ciele człowieka i wskazuje ich lokalizację

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
2. Co nadaje ci kształt i chroni twoje ciało?	15. Rola i budowa szkieletu.	- wskazuje układ szkieletowy na planszy, - wskazuje na sobie i na planszy lub modelu elementy szkieletu, - omawia zasady dbałości o ciało	- wskazuje na modelu czaszkę, kręgosłup, klatkę piersiową i kości kończyn, - omawia zasadę działania stawu kolanowego, - przedstawia funkcje szkieletu	- nazywa kości wskazane przez nauczyciela na modelu lub schemacie, - wyjaśnia, czym jest skręcenie, zwichnięcie i złamanie, - wyjaśnia, jak zabezpieczyć złamaną rękę	udziela pierwszej pomocy w przypadku złamania kończyny	proponuje proste ćwiczenia korygujące postawę
3. Co porusza twoim ciałem?	16. Dlaczego możesz się poruszać?	- wskazuje na planszy układ mięśniowy, - wyjaśnia czym jest mięsień - omawia zasadę pracy mięśni - przedstawia rolę mięśni	tłumaczy, dlaczego należy się rozciągać	- omawia działanie mięśni, - wyjaśnia, jak mięsień jest przyczepiony do kości, - proponuje 3 proste ćwiczenia rozciągające,	- nazywa mięśnie działające przeciwnie, - wyjaśnia, na czym polega antagonizm pracy mięśni	- wyjaśnia, dlaczego należy się rozciągać po wysiłku fizycznym - proponuje ćwiczenia rozciągające
4. Dlaczego musisz się dużo ruszać i uważać na to, co jesz?	17. Jem zdrowo i kolorowo!	- wskazuje zdrowe potrawy, - wymienia przy pomocy nauczyciela składniki pokarmowe, - wyjaśnia, dlaczego należy uprawiać sport	- wymienia składniki pokarmowe oraz mineralne i witaminy, - wyjaśnia, czym jest zdrowa dieta	- wyjaśnia, do czego potrzebne są składniki pokarmowe, - wymienia znaczenie wody dla organizmu, - samodzielnie planuje jeden zdrowy posiłek, - uzasadnia, że tłuste i słodkie pokarmy są niezdrowe	- wymienia pokarmy, w których można znaleźć poszczególne składniki pokarmowe, mineralne i witaminy, - wskazuje, ile wody należy spożywać w ciągu doby	samodzielnie planuje zdrowe przekąski do szkoły

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
5. Co się dzieje z jedzeniem, które zjadasz?	18. Na tropie kanapki ze śniadania.	- wskazuje na planszy układ pokarmowy, - z pomocą nauczyciela wymienia jego elementy, - wyjaśnia, czym jest trawienie, - omawia podstawowe zasady higieny	- wymienia elementy układu pokarmowego - z pomocą nauczyciela opisuje drogę pokarmu w układzie pokarmowym - przedstawia funkcje układu pokarmowego - omawia, jak dbać o układ pokarmowy	- wskazuje różnicę między układem pokarmowym a przewodem pokarmowym - wyjaśnia, czym jest wchłanianie pokarmu - wymienia gruczoły trawienne, - opisuje drogę pokarmu - wyjaśnia, dlaczego kupa jest brązowa i brzydko pachnie - wyjaśnia, jak się zachować, gdy ktoś się dławi	- wymienia elementy układu pokarmowego i przewodu pokarmowego - wymienia funkcje narządów i gruczołów układu pokarmowego	udzieli pierwszej pomocy w przypadku zadławienia
6. Dlaczego musisz oddychać?	19. Czy bez oddechu da się żyć?	- wskazuje na planszy układ oddechowy, - wyjaśnia, po co robi wdech i wydech, - z pomocą nauczyciela wymienia elementy układu oddechowego	- omawia różnicę między oddychaniem a wymianą gazową - wymienia elementy układu oddechowego, - omawia budowę płuc - wymienia funkcje układu oddechowego	- opisuje budowę pęcherzyków płucnych - opisuje proces wdechu i wydechu, - wskazuje, jak dbać o układ oddechowy	przedstawia zasady higieny układu oddechowego	wyjaśnia, dlaczego palenie jest szkodliwe dla zdrowia
7. Dlaczego płynie w tobie krew?	20. Co krąży w twoim ciele?	- wskazuje na schemacie układ krwionośny - wyjaśnia, czym jest krew i wymienia elementy budowy krwi, - tłumaczy, czym są naczynia krwionośne - wskazuje serce na swoim ciele	- wymienia elementy krwi, - przedstawia funkcje krwi - wymienia i rozpoznaje rodzaje naczyń krwionośnych	- wskazuje różnice między naczyniami krwionośnymi - omawia zasady dbania o układ krwionośny	- wyjaśnia, dlaczego bije serce - wyjaśnia, w jaki sposób są połączone ze sobą naczynia krwionośne - wymienia funkcje elementów krwi	wyjaśnia wspólne działanie układów: oddechowego, pokarmowego i krwionośnego

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Podsumowanie działu III	21. Już wiem jak działa moje ciało – podsumowanie wiadomości z działu III 22. Sprawdzian z działu III					
Dział 4. Twoje ciało – jak się zmienia i kontaktuje ze światem						
		Uczeń:				
1. Jak różne części ciała porozumiewają się ze sobą?	23. Czy twoje narządy komunikują się ze sobą?	- wskazuje na planszy układ nerwowy - wskazuje na swoim ciele umiejscowienie mózgu i rdzenia kręgowego - wyjaśnia, czym są nerwy - tłumaczy, czym jest uzależnienie	- omawia funkcje układu nerwowego, w tym mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów - wyjaśnia, dlaczego mózg i rdzeń kręgowy są chronione elementami szkieletu - wyjaśnia, czym są narkotyki i środki psychoaktywne oraz dlaczego są niebezpieczne	- tłumaczy, że działanie układu nerwowego jest zależne i niezależne od naszej woli - opisuje funkcje elementów układu nerwowego - wymienia zasady higieny układu nerwowego	- wyjaśnia, czym jest uzależnienie i podaje przykłady zapobiegania uzależnieniom - wyjaśnia, jak działa układ nerwowy	wyjaśnia współdziałanie układu nerwowego z innymi układami narządów w ciele człowieka
2. W jaki sposób widzisz, słyszysz i czujesz?	24. Jak to się dzieje, że odbierasz informacje z otoczenia?	- wskazuje na planszy narządy zmysłów - wymienia je - wskazuje na swoim ciele położenie 3 narządów zmysłów	- wymienia rolę narządów zmysłów - przedstawia elementy odpowiadające za odbieranie zmysłów smaku i węchu - wymienia podstawowe smaki - omawia rozmieszczenie komórek wrażliwych na dotyk - wyjaśnia, że zmysł smaku i węchu współpracują ze sobą	- wymienia elementy budujące oko i ucho - omawia zasadę działania słuchu i wzroku - wymienia 5 smaków rozpoznawanych przez kubki smakowe - omawia działanie receptorów dotyku - omawia wpływ hałasu na słuch i słabego oświetlenia na wzrok	- wyjaśnia, czym jest narząd równowagi i gdzie się znajduje - opisuje zasadę działania elementów budowy oka	podaje nazwę specjalisty zajmującego się problemami ze słuchem

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
3. Dlaczego kobiety różnią się od mężczyzn?	25. Dlaczego dziewczynki są inne niż chłopcy?	- wskazuje na planszy układ rozrodczy męski i żeński - wskazuje różnice między dziewczynką a chłopcem - wymienia funkcje układu rozrodczego	- nazywa komórki rozrodcze męskie i żeńskie - wymienia z pomocą nauczyciela elementy budowy układu rozrodczego męskiego i żeńskiego - definiuje pojęcia: zapłodnienie, ciąża, poród - omawia higienę układu rozrodczego	- wymienia i charakteryzuje elementy budowy układu rozrodczego - podaje czas trwania ciąży i że kończy się porodem	- charakteryzuje komórki rozrodcze - wyjaśnia, co dzieje się w organizmie matki podczas ciąży	podaje specjalizacje lekarzy zajmujących się męskim i żeńskim układem rozrodczym
4. Jak zmienia się twoje ciało w ciągu życia?	26. Dlaczego moje ciało się zmienia?	- wymienia etapy rozwoju człowieka - wyjaśnia, czym jest dojrzewanie - wymienia 2 cechy fizyczne kobiet i 2 mężczyzn - wyjaśnia, co wpływa na zmiany podczas dojrzewania - wyjaśnia, czym są dorosłość i starość	- podaje, kiedy zaczyna się proces dojrzewania - wymienia po 2 zmiany zewnętrzne i wewnętrzne zachodzące podczas dojrzewania w ciele kobiety i mężczyzny - podaje ile lat mniej więcej żyje człowiek	- definiuje proces dojrzewania płciowego - wymienia zmiany zachodzące w okresie dojrzewania - podaje zasady dbania o swoje ciało i higienę podczas dojrzewania	- określa, czym jest menstruacja, a czym polucja - wyjaśnia, czym charakteryzuje się dojrzewanie	podaje nazwy specjalistów, do których można się udać w razie problemów związanych z dojrzewaniem
5. Czym jest zdrowie i jak je zachować?	27. Dlaczego warto dbać o zdrowie?	- definiuje pojęcie zdrowia - podaje przyczyny choroby i drogi zakażenia - wyjaśnia, czym jest zdrowy tryb życia	- wymienia przyczyny chorób - podaje zasady profilaktyki	- opisuje proces gojenia się rany - opisuje przyczyny chorób - opisuje drogi zakażenia chorobami - wyjaśnia, czym są pasożyty i podaje przykłady - wymienia co najmniej 4 zasady zdrowego stylu życia	- wyjaśnia, co jest warunkiem zdrowia - wyjaśnia, jak można zachować zdrowie	wyjaśnia, dlaczego zmiany w organizmie są ze sobą powiązane

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Podsumowanie działu IV	28. Już wiem jak zmienia się moje ciało! Podsumowanie działu IV 29. Sprawdzian z działu IV					
Dział 5. Orientacja w terenie						
		Uczeń:				
1. Czym jest widnokrąg i do czego służy kompas?	30. Wyznaczanie kierunków świata.	• wyjaśnia pojęcia: widnokrąg, linia widnokręgu • wskazuje podstawowe kierunki geograficzne • podaje, do czego służy kompas	• wyjaśnia, czym jest róża wiatrów • wskazuje linię widnokręgu • wyznacza północ za pomocą kompasu • wskazuje główne kierunki geograficzne	• opisuje budowę kompasu • oznacza kierunki świata na róży wiatrów • wskazuje kierunki geograficzne główne i pośrednie	• samodzielnie posługuje się kompasem i wskazuje kierunki geograficzne	• omawia sposób wyznaczania kierunku północnego na podstawie innych obiektów w otoczeniu
2. Dlaczego położenie słońca nad widnokregiem się zmienia?	31. Położenie Słońca nad widnokregiem	• wskazuje, że Ziemia jest w ciągłym ruchu • wskazuje oś obrotu Ziemi na globusie • wyjaśnia, czym jest górowanie Słońca • podaje porę dnia, kiedy cień jest najkrótszy	• rozpoznaje na fotografiach porę dnia • podaje, jakie kierunki świata wyznacza Słońce i cień • podaje, kiedy cień jest najkrótszy a kiedy najdłuższy • tłumaczy, że gdy na jednej półkuli jest dzień, to na drugiej jest noc	• wyjaśnia, czym jest ruch wirowy Ziemi • podaje czas trwania jednego obrotu Ziemi • wyjaśnia, od czego zależy kierunek i długość cienia • opisuje zmiany położenia Słońca nad widnokregiem w ciągu doby	• wyjaśnia, czy możliwe jest, aby przedmiot nie miał cienia • wyjaśnia, dlaczego o danej porze dnia cień jest najkrótszy	• wyjaśnia zależność między wysokością słońca a długością i kierunkiem cienia
3. Jak zmienia się długość dnia w ciągu roku?	32. Długość dnia i nocy o różnych porach roku.	• podaje miejsca wschodów i zachodów Słońca • wyjaśnia, czym jest pozorna wędrówka Słońca po widnokregu • wyjaśnia, do czego służą odbłaski	• podaje miejsca wschodów i zachodów Słońca w różnych porach roku • wyjaśnia, dlaczego długość dnia i nocy w ciągu roku się zmienia • wskazuje porę roku, gdy Słońce góruje najwyżej	• opisuje zmiany położenia Słońca nad widnokregiem w ciągu roku oraz wskazuje je na schemacie	• wyjaśnia, dlaczego lato jest najcieplejszą, a zima najzimniejszą porą roku	• podaje przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia, np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
4. Czym są plan i mapa?	33. Mapa i plan	• wyjaśnia, czym jest szkic, plan i mapa • wskazuje skalę i legendę na mapie i planie	• omawia cechy planu i mapy • wskazuje skalę liniową i liczbową • wskazuje północ na mapie • wyjaśnia, co to jest poziomica • rysuje prosty plan przedmiotu według wskazówek	• wymienia różnice między szkicem, planem a mapą • wyjaśnia, czym jest legenda i do czego służy • wskazuje na mapie różne ukształtowania terenu • rysuje szkic terenu szkoły • wyjaśnia, czym są znaki umowne na mapie	• samodzielnie odczytuje informacje z mapy posługując się legendą • wyjaśnia, w jakim celu na mapach umieszcza się legendę • wyjaśnia, o czym informuje skala mapy	• rysuje plan swojego pokoju, klasy lub boiska • projektuje własne znaki umowne
5. Jak zaplanować wycieczkę?	34. Jedziemy na wycieczkę.	• wyjaśnia, dlaczego należy zaplanować wycieczkę • wyjaśnia, czym różni się wycieczka w terenie od zwiedzania miasta • podaje zasady udziału w wycieczce	• wymienia etapy planowania wycieczki • wyjaśnia, jak legenda mapy pomóc w planowaniu wycieczki • wyjaśnia, czym jest GPS • stosuje zasady bezpieczeństwa podczas wycieczki	• planuje wycieczkę korzystając z legendy mapy • potrafi zorientować mapę • potrafi wykorzystać GPS podczas wycieczki	• samodzielnie planuje zwiedzanie lub pieszą wędrówkę • wykorzystuje legendę mapy do zaplanowania atrakcji podczas wycieczki	• wyjaśnia, dlaczego planowanie wycieczki pozwala na lepsze wykorzystanie czasu
Podsumowanie działu V	35. Już umiem orientować się w terenie. Podsumowanie wiadomości z działu V 36. Sprawdzian z działu V					
Dział 6. Opisywanie pogody						
	Uczeń:					

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
1. Dlaczego temperatura powietrza się zmienia?	37. Zmiany temperatury powietrza	- wymienia co najmniej 3 składniki pogody - wyjaśnia, czym jest pogoda - wyjaśnia, co to jest temperatura powietrza - omawia, do czego służy termometr - wyjaśnia, dlaczego latem jest cieplej niż zimą	- definiuje pojęcie pogody - definiuje pojęcie termometru - wymienia składniki pogody - tłumaczy, że pogodę określa się na krótki czas - omawia, co wpływa na wysokość temperatury - opisuje budowę i zasadę działania termometru - wymienia 3 sytuacje z życia, gdy używa się termometru	- wymienia, warunki wpływające na pogodę - wyjaśnia, dlaczego pogodę można określić na krótki czas - wymienia czynniki wpływające na wysokość temperatury powietrza - podaje rodzaje termometrów - podaje co najmniej 3 zasady bezpiecznego zachowania się podczas upałów i silnych mrozów	- wyjaśnia, jak wiatr wpływa na odczuwanie temperatury zimą i latem - odczytuje temperaturę z termometru - wyjaśnia różnicę między temperaturą dodatnią a ujemną - wymienia zasady bezpiecznego zachowania się podczas upałów i silnych mrozów	wyjaśnia, czym są alerty RCB
2. . Dlaczego pada deszcz?	38. Opady i osady atmosferyczne	- wyjaśnia, czym są chmury i zachmurzenie - wymienia 3 rodzaje opadów atmosferycznych - wyjaśnia, do czego służy deszczomierz - wyjaśnia, czym jest osad atmosferyczny	- opisuje, jak powstaje deszcz - wymienia rodzaje opadów atmosferycznych - definiuje pojęcia zachmurzenie, wilgotność powietrza - opisuje, jak działa deszczomierz - wyjaśnia, czym są deszcze nawałne - wymienia rodzaje osadów atmosferycznych występujących w Polsce - wyjaśnia, czym jest burza	- wymienia rodzaje opadów atmosferycznych i podaje ich stan skupienia - opisuje, korzystając ze schematu, w jaki sposób powstaje deszcz - podaje, jak się zachować podczas intensywnych opadów deszczu - wymienia rodzaje osadów atmosferycznych i podaje ich stany skupienia	- wyjaśnia, czym są deszcze nawałne i jakie mogą wyrządzić szkody - wyjaśnia, czy z chmur pada tylko deszcz - wyjaśnia, dlaczego intensywnym opadom deszczu i gradu często towarzyszą burze - definiuje rodzaje osadów atmosferycznych	wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
3. Wiatr – sprzymierzeniec czy niszczyciel?	39. Wiatr i ciśnienie atmosferyczne	• wyjaśnia, co to jest wiatr • podaje, do czego służy barometr • wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne • wymienia zagrożenia związane z wiatrem • podaje wykorzystanie wiatru przez człowieka • wyjaśnia, czym jest wiatrowskaz i rękaw lotniczy	• - definiuje pojęcie wiatru • wyjaśnia, że ciepłe powietrze się unosi, a zimne opada • wymienia rodzaje silnych wiatrów • podaje zasady postępowania w czasie silnego wiatru • wymienia sposoby wykorzystania wiatru przez człowieka	• odczytuje ciśnienie z barometru z pomocą nauczyciela • podaje różnice między niżem i wyżem • wyjaśnia, czym jest elektrownia wiatrowa • podaje, skąd wieje wiatr, obserwując wiatrowskaz	• samodzielnie odczytuje ciśnienie na barometrze • wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne • wyjaśnia, czym jest zawieja śnieżna i dlaczego może być niebezpieczna • potrafi określić kierunek wiatru	• podaje wykorzystanie praktyczne rękawa lotniczego
4. Jak obserwować pogodę?	40. Składniki pogody	- wymienia co najmniej 3 zjawiska atmosferyczne -wskazuje zależności między składnikami pogody - opisuje, jak wygląda stacja meteorologiczna i wskazuje ją na zdjęciu - wyjaśnia, że pogoda różni się w różnych porach roku	- wymienia co najmniej 5 zjawisk atmosferycznych - podaje jeden przykład zależności między składnikami pogody - tłumaczy, że temperatura powietrza wpływa na zmiany pogody - podaje jeden cel obserwacji pogody - wyjaśnia, czym jest prognoza pogody - stosuje odpowiednie jednostki, podając prognozę pogody	- wymienia zjawiska atmosferyczne, których nie można zmierzyć - wymienia przyrządy znajdujące się w klatce meteorologicznej - opowiada, że nie wszędzie na świecie występują pory roku -podaje, kim jest meteorolog i czym się zajmuje - podaje cele obserwacji pogody - odczytuje z mapy pogody pogodę dla swojej okolicy - porównuje warunki pogodowe z kilku dni	- wyjaśnia, dlaczego pogoda w różnych porach roku się zmienia - wyjaśnia, dlaczego ważne jest sprawdzanie i obserwacja pogody na przykładzie życia codziennego - odczytuje samodzielnie prognozę pogody z mapy pogody	- podaje przykłady zależności między składnikami pogody inne, niż podane w podręczniku - na podstawie mapy pogody umie określić porę roku
Podsumowanie działu VI	41. Już umiem opisywać pogodę. Podsumowanie działu VI 42. Sprawdzian z działu VI					
Dział 7. Twoje otoczenie przyrodnicze						
	Uczeń:					

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
1. . Jakie wody występują w Polsce?	43. Rodzaje wód w Polsce	• dzieli wody na słodkie, słone i słonawe • dzieli wody na płynące i stojące • potrafi podać po jednym przykładzie wód stojących i płynących	• wymienia przykłady wód stojących i płynących • wskazuje różnicę między wodami naturalnymi a zbiornikami sztucznymi • przedstawia warunki życia w wodzie, potrafi scharakteryzować jeden z nich • definiuje pojęcie: wody powierzchniowe	• wymienia przykłady wód naturalnych i sztucznych • rozróżnia wody płynące i stojące, podaje ich nazwy • podaje różnice między rzeką a kanałem • podaje, czym różnią się od siebie rzeka, strumień i potok • wymienia warunki życia w wodzie i potrafi scharakteryzować co najmniej 2	• - wyjaśnia, w jakim celu buduje się sztuczne zbiorniki wodne • opisuje, w jaki sposób powstają bagna i jeziora • samodzielnie charakteryzuje warunki życia w wodzie	• - wskazuje i opisuje zbiornik wodny w najbliższej okolicy
2. Jakie znasz organizmy wodne?	44. Organizmy wodne	• - wskazuje na planszy organizmy wodne • wskazuje na planszy przystosowania ryby do życia w wodzie • wie, że warunki życia w wodzie są odmienne od tych lądowych • opisuje warunki panujące w wodzie	• wymienia przystosowanie ryb do życia w wodzie • wymienia warunki życia w wodzie i opisuje jeden z nich • na planszy z przekrojem stawu wskazuje, gdzie żyją poszczególne organizmy	• podaje po 1 przykładzie organizmów wodnych: roślin, zwierząt i protistów • wymienia i omawia przystosowania ryb do życia w wodzie • charakteryzuje warunki życia w wodzie • omawia, w jaki sposób zwierzęta przystosowały się do oddychania w wodzie	• podaje przykłady przedstawicieli organizmów wodnych: roślin, zwierząt i protistów • omawia przystosowanie do życia w wodzie na innym organizmie niż ryba • wyjaśnia, w jaki sposób organizmy przystosowały się do ruchu wody	• prezentuje informacje o największych organizmach żyjących w środowisku wodnym

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
3. Czy znasz organizmy żyjące w otoczeniu szkoły?	45. Rośliny i zwierzęta w sąsiedztwie mojej szkoły	• zna warunki życia na lądzie, samodzielnie wymienia 2 z nich • potrafi wskazać na ilustracjach i zdjęciach organizmy żyjące w okolicy szkoły • omawia, jak zwierzęta chronią się przed niską temperaturą	• wymienia po 2 organizmy żyjące w okolicy szkoły: rośliny, zwierzęta • wymienia warunki życia na lądzie, charakteryzuje 2 spośród nich • podaje jeden przykład, jak rośliny lub zwierzęta przystosowały się do ochrony przed silnym wiatrem	• omawia, w jaki sposób zwierzęta przystosowały się do oddychania na lądzie • omawia, jak rośliny przystosowały się do życia na lądzie • podaje co najmniej 5 przykładów organizmów żyjących w okolicy szkoły	• - wyjaśnia, czym jest różnorodność przyrodnicza • proponuje zmiany w otoczeniu szkoły w celu zwiększenia różnorodności przyrodniczej • wymienia organizmy z 4 królestw: roślin, zwierząt, grzybów i protistów, jakie można spotkać w okolicy szkoły	• samodzielnie planuje i wykonuje projekt domku lub poidelka dla owadów
4. Czy potrafisz opisać budowę lasu?	46. Las i jego budowa	• podaje przykłady roślin tworzących las • wskazuje różnice między rośliną zielną a drzewiastą • rozpoznaje na zdjęciu drzewo iglaste i liściaste • odróżnia krzew od drzewa • wymienia 3 piętra lasu • wymienia po 1 roślinie runa leśnego, podszytu i podrostu	• dzieli rośliny na drzewiaste i zielne • wymienia po 1 przykładzie rośliny zielnej i drzewiastej • wskazuje na zdjęciach drzewa, krzewy i krzewinki • wymienia po jednym przykładzie drzewa iglastego i liściastego • wymienia warstwy lasu, umie scharakteryzować co najmniej 2 z nich • podaje po 3 przykłady roślin runa, podszytu i podrostu	• omawia budowę drzewa • podaje różnicę między drzewem iglastym i liściastym • podaje różnicę między krzewem a krzewinką • wyjaśnia, czym są pnącza • wymienia warstwy lasu i je charakteryzuje • wskazuje i nazywa rośliny runa leśnego, podszytu, podrostu i koron drzew • rozpoznaje i nazywa co najmniej 3 rodzaje drzew iglastych i liściastych	• wyjaśnia różnicę między lasem iglastym a liściastym • wyjaśnia, dlaczego nie zawsze można zaobserwować wszystkie warstwy lasu • charakteryzuje warstwy lasu i wymienia rośliny z poszczególnych warstw • wyjaśnia, dlaczego w każdej warstwie panują odmienne warunki • - wyjaśnia różnicę między lasem iglastym a liściastym - wyjaśnia, dlaczego nie zawsze można zaobserwować wszystkie warstwy lasu - charakteryzuje warstwy lasu i wymienia rośliny z poszczególnych warstw - wyjaśnia, dlaczego w każdej warstwie panują odmienne warunki •	• planuje wycieczkę do lasu • stosuje zasady bezpiecznego przebywania w lesie

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
5. Jakie organizmy żyją w lesie?	47. Organizmy leśne.	- wymienia królestwa organizmów żyjących w lesie - przestrzega zasad zachowania się w lesie - podaje 3 przykłady zwierząt żyjących w lesie	- wymienia zasady zachowania w lesie - rozpoznaje na zdjęciach zwierzęta leśne i z pomocą nauczyciela umiejscawia je w poszczególnych warstwach lasu - rozpoznaje na zdjęciach pospolite grzyby leśne (jadalne i trujące) - wyjaśnia, dlaczego powinno się zbierać tylko znane grzyby	- wskazuje miejsca występowania protistów i grzybów - podaje przykłady zwierząt, które można zaobserwować w koronach drzew, podszycie, runie leśnym, ściółce i części podziemnej - opisuje rolę grzybów w lesie	- wyjaśnia, dlaczego im więcej roślin w lesie, tym większa różnorodność przyrodnicza lasu - opisuje znaczenie i rolę grzybów w przyrodzie i życiu człowieka - podaje przykłady grzybów jadalnych i trujących, wskazuje je na planszy	wyjaśnia, dlaczego zwierzęta nie spędzają całego życia tylko w jednej warstwie lasu
6. Czym się różni łąka od pola uprawnego?	48. Łąka i pole uprawne	- podaje różnice między polem a łąką - wymienia 3 przykłady roślin rosnących na polu i łące - wymienia 3 przykłady zwierząt żyjących na polu i łące	- dzieli rośliny uprawiane na polu na zbożowe, oleiste i warzywne - podaje po 3 przykłady roślin uprawianych na polu - podaje różnice między łąką kwietną a łąką naturalną	- wyjaśnia, w jakim celu uprawia się rośliny na łąkach - rozpoznaje na planszy i podaje nazwy roślin i zwierząt łąk i pól - przedstawia zabiegi wykonywane na polu - wyjaśnia, czym są rośliny lecznicze i umie podać, gdzie rosną	- wyjaśnia, dlaczego w miastach zakłada się łąki kwietne - wyjaśnia, dlaczego wypalanie traw jest szkodliwe - wyjaśnia, dlaczego na polu uprawia się rośliny tylko jednego gatunku - wyjaśnia, dlaczego na polach żyje mniej zwierząt niż na łąkach	wykonuje zielnik z poznanych na lekcji roślin łąkowych lub innych roślin

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
7. Co to są łańcuchy i sieci pokarmowe?	49. Łańcuchy i sieci pokarmowe	• podaje informację, że w przyrodzie występują zależności pokarmowe • podaje sposoby odżywiania się organizmów • podaje sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy	• wymienia sposoby odżywiania się organizmów • wymienia sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy • wyjaśnia, na czym polega fotosynteza • wskazuje producentów, konsumentów i destruentów • tworzy łańcuch pokarmowy z podanych nazw organizmów z pomocą nauczyciela	• definiuje pojęcia: samożywność, cudzożywność, fotosynteza, destruent • wymienia przystosowania organizmów cudzożywnych do zdobywania pokarmu • podaje co najmniej 2 przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych • wskazuje różnicę między producentem a konsumentem	• zapisuje słownie reakcję fotosyntezy • wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe i dlaczego są ważne • określa sposoby odżywiania się wskazanych przez nauczyciela zwierząt • wyjaśnia różnicę między łańcuchem pokarmowym a siecią pokarmową • samodzielnie tworzy łańcuch pokarmowy z 5 ogniw •	• wyjaśnia, jak wpływa na łańcuch pokarmowy usunięcie jednego ogniwa
Podsumowanie działu VII	50. Już znam moje otoczenie przyrodnicze. Powtórzenie wiadomości z działu VII 51. Sprawdzian z działu VII					
Dział 8. Krajobraz najbliższej okolicy						
		Uczeń:				
1. Jakie są formy ukształtowania terenu?	52. Formy ukształtowania terenu	• - rozpoznaje i wskazuje na zdjęciu formy wklęsłe i wypukłe • wymienia wypukłe i wklęsłe formy terenu • odróżnia kotlinę od doliny rzecznej	• wymienia elementy wzniesienia i doliny rzecznej • omawia, czym różnią się od siebie góry, wzgórza i pagórki • przedstawia różnice między doliną rzeczna a kotliną	• definiuje pojęcia: góra, wzgórze, pagórek • wymienia różnice i podobieństwa między doliną rzeczna a kotliną • tworzy model pagórka i doliny rzecznej według załączonego opisu	• wyjaśnia na przykładzie pagórka i doliny, czym jest kształt wklęsły, a czym – wypukły • samodzielnie tworzy model pagórka i doliny rzecznej oraz go opisuje •	• odszukuje i wskazuje w najbliższej okolicy charakterystyczne formy ukształtowania terenu oraz je opisuje

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
2. Jak powstały skały	53. Skały i ich rodzaje	- wymienia rodzaje skał - wyjaśnia, czym jest gleba - wskazuje, z czego są zbudowane skały - wymienia po jednym przykładzie skał osadowych, przeobrażonych i magmowych - wyjaśnia, czym jest wulkan	- wymienia rodzaje skał występujących w Polsce - charakteryzuje jedną z wybranych skał - omawia, jak powstały skały - podaje różnicę między skałami magmowymi a przeobrażonymi	- wymienia po jednym przykładzie skał sypkich, zwięzłych i litych - omawia budowę wulkanu - wskazuje, gdzie wydobywa się skały - podaje nazwy skał, z których powstały przedmioty wskazane przez nauczyciela	- wyjaśnia różnicę między minerałem a skałą - wyjaśnia, czym różnią się skały lite, zwięzłe i sypkie - omawia, do czego można wykorzystać skały - podaje przykłady ich wykorzystania	samodzielnie szuka informacji o skałach i ich zastosowaniu w życiu
3. Co to jest krajobraz?	54. Rodzaje krajobrazu	- wskazuje, czym jest krajobraz - wymienia składniki krajobrazu - wymienia rodzaje krajobrazów - wskazuje na zdjęciach przykłady krajobrazów - prezentuje różnicę między krajobrazem naturalnym a antropogenicznym	- wskazuje po 2 elementy charakterystyczne dla krajobrazu miejskiego i wiejskiego - wymienia różnice między krajobrazem naturalnym a antropogenicznym - opisuje wybrany przez siebie jeden z krajobrazów naturalnych	- omawia rodzaje krajobrazów - podaje różnice między krajobrazem antropogenicznym a naturalno-kulturowym - omawia różnice między krajobrazem miejskim a wiejskim	wyjaśnia, czym jest krajobraz antropogeniczny	wskazuje i omawia funkcje elementów antropogenicznych swojej okolicy

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
4. Co sprawia, że krajobraz się zmienia?	55. Wpływ człowieka i przyrody na krajobraz	- informuje, że przyroda wpływa na krajobraz - przedstawia skutki działania wiatru i wody na krajobraz - przedstawia skutki działania organizmów na krajobraz - wyjaśnia, czym są odpady i zanieczyszczenia	- wymienia czynniki naturalne, które prowadzą do zmiany krajobrazu - wskazuje elementy krajobrazu naturalnego przekształconego przez człowieka - wymienia czynniki antropogeniczne wpływające na zmiany krajobrazu	- wskazuje elementy krajobrazu naturalnego i zmienionego przez człowieka w najbliższej okolicy - definiuje pojęcie: krajobraz zdewastowany - podaje przyczyny dewastacji krajobrazu - podaje przyczyny pożarów lasów	- wyjaśnia, w jaki sposób przyroda wpływa na krajobraz - omawia negatywne skutki działalności człowieka wpływające na krajobraz - wyjaśnia, w jaki sposób działalność człowieka wpływa na krajobraz	wyjaśnia, czym jest krajobraz zdewastowany i proponuje metody jego naprawy
5. Dlaczego chronimy elementy krajobrazu?	56. Ochrona elementów krajobrazu	- tłumaczy, czym są zasoby przyrody - tłumaczy, w jakim celu chroni się krajobraz - wymienia formy ochrony przyrody - tłumaczy, jak chronić krajobraz	- definiuje pojęcie zasobów przyrody - dzieli zasoby przyrody na odnawialne i nieodnawialne - dzieli formy ochrony na obszarowe, gatunkowe i obiektowe - prezentuje park narodowy, który znajduje się najbliżej miejsca zamieszkania	- omawia przyczyny ochrony krajobrazu - wymienia i podaje przykłady ochrony krajobrazu naturalnego - wymienia obszary chronione w Polsce - stosuje zasady ochrony krajobrazu	- wyjaśnia, dlaczego ważna jest ochrona krajobrazu - podaje różnice między parkiem narodowym, krajobrazowym i rezerwatem - podaje przykłady obszarów chronionych w Polsce - wskazuje obiekty, które mogą być objęte ochroną	wyszukuje samodzielnie informacje o formach ochrony przyrody w najbliższej okolicy

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
6. Co wiesz o krajobrazie najbliższej okolicy?	57. Poznajemy krajobraz najbliższej okolicy	- wymienia cechy, które charakteryzują krajobraz w najbliższej okolicy - opisuje krajobraz najbliższej okolicy - przedstawia, z czego jest znany region, w którym mieszka - wyjaśnia, czym jest „mała ojczyzna”	- podaje cechy charakteryzujące krajobraz w najbliższej okolicy - opisuje krajobraz najbliższej okolicy - wymienia elementy krajobrazu naturalnego i antropogenicznego - podaje przykład tego, z czego jest znany region, w którym mieszka - wyjaśnia, skąd pochodzą nazwy miejscowości	- podaje najbardziej charakterystyczne cechy krajobrazu swojego regionu - wyszukuje w internecie informacje na temat pochodzenia nazwy miejscowości, w której mieszka - opisuje dawny krajobraz najbliższej okolicy, np. na podstawie opowiadań rodzinnych i starych fotografii	- podaje i opisuje najbardziej charakterystyczne elementy krajobrazu swojego regionu - wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości - wyjaśnia, jak zmienił się krajobraz okolicy w czasie i podaje, co miało wpływ na te zmiany	wymienia elementy antropogeniczne charakterystyczne dla „małej ojczyzny” – stroje, język itp
Podsumowanie działu VIII	58. Już znam krajobraz mojej okolicy. Podsumowanie wiadomości z działu VIII 59. Sprawdzian z działu VIII					